

Pandemonij
iz knjige **OBTOŽBA**

Prepovedane zgodbe
iz Severne Koreje

Bandi
OBTOŽBA

Prevedla Maja Kraigher

Na hribu za vasjo je zakukala kukavica, zakričala, kot bi se davila s kepo strjene krvi. Gospa Oh torej ni bila edina, ki nikakor ni mogla zaspati.

Zategel vzdih njenega moža je govoril tudi o njegovem nelagodju. Potem, kot da je to nekakšna verižna reakcija, je začela jokati še njuna vnukinja.

»Te boli, ljubica?«

Tresoča se roka gospe Oh je v temi tipaje iskala vnukinjino obvezano nogo. Njeni prsti so zadeli ob vogal lesene deščice, trde in mrzle na otip. Po hrbtu jo je spreletel drget.

Čeprav je poskušala izdihniti bolečino iz sebe, ji je obtičala trdno usidrana v prsih. Petletno vnukinjo je zlomljena noga očitno bolela, a gospa Oh se je morala spopadati s svojimi mukami, saj je morala zaradi preveze okrog križa ves čas ležati v istem neudobnem položaju. Pred nekaj dnevi je priletni par obiskal svojo nosečo hčerko, ki se ji je čas poroda hitro bližal; mislila sta, da bosta storila dobro delo, če bosta za nekaj časa odpeljala deklico s sabo in se bo mati lahko posvetila sebi. Ko bi gospa Oh mogla vedeti, da se bo otroku zgodila taka nesreča ...

»Mama ...«

»Mala moja Yeong Sun. Zdaj ko je s tvojo nogo že bolje, bi lahko šli z vlakom k mami, kaj misliš?«

»Nočem, nočem, nočem z vlakom ...«

Njen javkajoči jok, ki je bil dotlej šibek kot zvok curljajoče vode, je izbruhnil v glasno tuljenje. Zvok obupa in upora, ki je temno notranjščino hiše razceftral na kosce.

»Kaj vendar misliš, da omenjaš tisti grozni vlak pred otrokom? Ob tem bi še koga drugega streslo,« je ugovarjal mož gospe Oh. Otrokovi kriki so postali še enkrat glasnejši, kot da so dedkove pripombe še povečale njeno bolečino.

»Oh, seveda,« je zamrmrala gospa Oh. »Res sem trapasta starka.« Vstala je in poiskala stikalo. Ko se je prižgala luč, je stopila k objokani deklici in jo objela.

»Eh, moja mala Yeong Sun, boš objela babico?« V njej se je razraščalo neizmerno sočutje in potisnila je roke pod vnukinjino telesce, pazeč na njeno obvezano nogo, ter jo dvignila. Z dekletcem v naročju je stopila do klopi pod oknom, kjer je prebila zadnjih nekaj ur, in spet sedla.

Saj bo bolje, saj bo bolje,

naša mala ranjenka.

Babica bo ljubezniva

rano ti popihala ...

Čeprav se je gospa Oh zelo trudila, da bi potolažila otroka v naročju, dekletce ni moglo ustaviti solz. Zdelo se je, da se njena muka sploh ne manjša, tako globoko se je zajedla v nedolžno bitje. Kako ukrotiti bolečino v njej, kako pozdraviti rano, ki jo je prizadejalo okvarjeno koleno? Ko so ji zlomili krhko nogico kot pohlepni Nolbu vrabčku ...

»Yeong Sun, tvoja babica je naredila napako.« Gospe Oh se je zdelo, da ji besede trgajo grlo na dvoje. »Ne bomo šli več na vlak, prav? Nikoli več!«

Nikoli! Spet je bil tam, peklenski trušč, zvenel ji je v ušesih, kot da jo opominja, naj drži obljubo. In tista obupna železniška postaja, vir vsega kaosa, se ji je risala pred očmi kot prizor iz hudih sanj.

»Tukaj ljudje umirajo!« je zavpila gospa Oh v obupanem prepričanju, da bo zdaj zdaj izdihnila in poniknila pod to človeško zmešnjavo. Glavo in hrbet ji je ves čas stiskala gmota zvutih, prepletenih udov in težki udarci so ji jemali sapo. Trepetajoča vročina, smrad znoja, lepljivo blato pod nogami ... vse to je že postajalo megleno, se umikalo v ozadje. V glavi je imela eno samo jasno in ostro misel: Takole bom torej umrla. Morda zaradi dolgih let poučevanja zgodovine se ji je zdaj vsiljevala predstava, da je ujeta v množici sestradanih sužnjev v enem izmed tistih uporov zaradi žita, o katerih je pripovedovala učencem.

In gospa Oh bi takrat resnično umrla, če ne bi ravno v zadnjem trenutku zmanjkalo kruha. Takoj ko so vso zalogo z voza prodali, se je vihra polegla. Gospe Oh se je posrečilo kupiti tri zavoje, tik preden je zmeda dosegla vrhunec, in jih je ves čas trdno tiščala k sebi. Ob misli, da jih je kupila z zadnjimi živilskimi kartami in da bi bila brez njih družina vso kdove kako dolgo pot do cilja lačna, se je čvrsto oklepala teh dragocenih paketov.

»Hej! Celo babice se motovilijo po tej zmešnjavi!« je presenečeno zaklical od potu premočen mladenič, ko je zagledal gospo Oh. Toda ona se je trudila najti svoj drugi čevelj, ki ga je izgubila in ga je množica zbrcala stran, zato ni z ničimer pokazala, da ga je slišala. Našla je blatni čevelj in ga obula, še vedno pa jo je čakala naloga, prebiti se nazaj v čakalnico k možu in vnukinji. Soba je bila nabito polna, tako zelo, da so celo okenski okvirji izginili; ljudje so jih odstranili, da bi poskusili pridobiti nekaj prostora. Kar je bilo prej okno, so zdaj uporabljali kot vrata, in steklenice za vodo, ki so jih vzeli s seboj na pot, so se spremenile v nočne posode. Ko bi le nehalo deževati, da se ne bi bilo treba vsem gnesti v tako majhnem prostoru. Tako pa je bila čakalnica njihovo edino zavetje, kjer jih ni premočilo do kože.

Ljudje so kljub vsemu blatu, ki so ga prinesli od zunaj, ležali ali sedeli na betonskih tleh; tisti, ki niso imeli niti toliko prostora, da bi sedli, so morali stati kot koli; skoraj vsi so, tako kot gospa Oh in njena družina, nameravali na tej postaji prestopiti na drug vlak, pa so ostali ujeti tam zaradi nekega prvorazrednega dogodka.

Postaja ni bila posebno velika in je bila daleč od kakršnegakoli strnjenegega naselja, se je pa tam križalo več različnih prog, zato je že majhna sprememba v voznem redu povzročila hudo zmedo in zamude. To bi bilo že samo po sebi dovolj slabo, a ker je zdaj že dvaintrideset ur vse stalo in je bilo jasno, da bo tako še nekaj časa, je bilo pričakovati še več gneče in zmede. Nesojeni potniki so že izčrpali vse zaloge, ki so jih imeli s seboj, in tistih nekaj preprostih restavracij ni zmoglo ustreči njihovim zahtevam. Celo nakup kruha je bil velik podvig, kot je ravnokar izkusila gospa Oh, in težave pri prebijanju nazaj v čakalnico niso bile nič manjša preizkušnja. Ljudje so bili na koncu z živci in so zganjali cirkus zaradi vsake malenkosti, ki jim ni bila všeč. Obrazi, počrneli od saj, so bili spačeni od jeze: godrnjali so, ker je nekdo dregnul v nahrbtnik, ki so ga uporabljali kot blazino, ali jih sunil s komolcem v rebra, ko si je utiral pot mimo. In tudi ko so se ti nepomembni preprički polegli, je na vseh obrazih ostal tisti jezni izraz.

Le kateri barabi na čast je ta prvorazredni dogodek, da traja tako dolgo? Katera baraba s svojim prvorazrednim dogodkom takole pobija ljudi? Seveda ti izrazi nezadovoljstva ne bi mogli nikoli z njihovih jezikov. Med prvorazrednim dogodkom, ki je takrat potekal, je Kim Il Sung potoval po tisti progi – Kim Il Sung, čigar sveta nedotakljivost je pomenila, da bi lahko tudi oznanil,

da morajo obsojenega morilca pustiti pri življenju, pa si ne bi nihče drznil niti namigniti, da mu to ni všeč, saj bi tako zapečatil svojo usodo in ji ne bi mogel več uiti nič bolj kot miš mačku. Pravzaprav so bili »mački« gotovo tudi tedaj povsod okrog postaje in celo v čakalnici, skriti med mišmi kot semena v buči.

Najverjetneje so se mački delali, da delijo trpljenje z mišmi ob sebi, in celo enako srce parajoče javkali, kadar jih je kdo sunil ali dregnil ... in nesrečne miši, ki so morda kaj posumile, so lahko samo stresale jezo na najbolj nepomembne dogodke, tako kot nevesta, ki se znaša nad domačim psom, ko jo tašča biča z jezikom.

V tej zmešnjavi je toliko ljudi brcalo domačega psa, da je gospa Oh potrebovala dobrih deset minut, da je prišla do prostora, kjer sta jo čakala mož in vnukinja, čeprav do dvorišča pred postajo ni bilo več kot kakih trideset korakov. Družina se je namestila v kotu čakalnice, kjer je bila najbolj varna pred »napadi« od zadaj ali od strani.

Yeong Sun je prva opazila gospo Oh. »Kruh!« je vzkliknila.

Od začetka potovanja so izpustili samo en obrok, vendar je bila deklica očitno bolj vesela kruha kot babice. Njen mož pa je bil tak kot zmerom.

»Poglej, kako si prepotena! Zato sem rekel, da bi moral iti jaz ...«

Segel je po zavoj kruha in se obrnil k mladi ženski, ki si je »izposodila« prostor gospe Oh. Njena oblačila so izdajala, da se je pred kratkim poročila. Sede je zaspala in glava ji je padla naprej na nahrbtnik. »Oprostite, gospa,« je rekel, da bi jo zbudil, in se toliko odmaknil, da je imela še vedno prostor, čeprav se je vrnila gospa Oh. Ta je raztrgala papir in ponudila možu in vnukinji vsakemu kos.

»Meni ni treba,« je rekel stari mož, ki ni hotel priznati, da je lačen, čeprav se je v resnici težko zadržal. Preden je šla gospa Oh na dvorišče, ji je dal zadnjo karto iz svoje denarnice. V vsakem paketu, ki ga je dobila zanjo, je bilo pet koščkov, vsega skupaj petnajst – in to je bilo vse, s čimer so morali shajati do cilja svoje poti.

»Le daj, jej. Naj te ne skrbi za otroka. Vlak bo zdaj zdaj odpeljal, boš videl. Mar res misliš, da bi nas pustili tukaj umreti od lakote?« In gospa Oh je potisnila možu kos kruha v roko.

»No, potem pa daj še ti malo.«

Ker se je gospa Oh zdelo, da lahko edino tako pripravi moža do tega, si je tudi sama privoščila grizljaj iz dragocene zaloge. V resnici sta bila oba na trnih, skrbelo ju je, da tisto malo, kar so imeli, ne bo dovolj in da bo Yeong Sun nazadnje lačna.

»Uau! To je pa očitno zelo dobro ...«

Mlada ženska, ki je prepustila prostor gospe Oh in ki je zdaj sedela stlačena k njim, se je zasmejala ob pogledu na Yeong Sunin ljubki obrazek, ko je deklica z velikimi grizljaji goltala kruh.

»Ah, le kaj sem mislila? Izvolite košček!« Gospa Oh ji je iskreno opravičujoče ponudila zavoj s kruhom.

»Ja, vzemite enega,« ji je prigovarjal njen mož.

»Ne, ne,« je rekla mlada ženska, odrinila zavoj in se toplo nasmehnila njuni skrbnosti. »Saj imam nekaj hrane v nahrbtniku. Ampak, ali potujete daleč? Po vsem tem ...«

»Oh, mi smo že naredili kar lep kos poti, zdaj pa nimamo več daleč. Samo da se rešimo iz tega groznega položaja ...«

»Za božjo voljo, kdaj bo že ta vlak – oh!« Mlada ženska je nenadoma zastokala, očitno jo je presenetilo. Z obema rokama se je nagonsko prijela za spodnji del trebuha in zakopala obraz v nahrbtnik.

»Je vse v redu?« je vprašala gospa Oh. »Pa jasno – saj pričakujete!« Bodisi iz zadrege ali pa morda preprosto zaradi bolečine mlada ženska ni zmogla odgovoriti. Gospa Oh se je odločila naravnost vprašati. »Koliko mesecev?«

»Osem ... Vse je bilo v redu, ampak prejle med prerivanjem, ko sem skušala dobiti žig na karto, me je nekdo sunil ...«

»Kaj lahko sploh naredimo?« je vzkliknila gospa Oh. »Tukaj, sredi ničesar ...« Bila je iskreno prestrašena, kot če bi problem zadeval njeno družino. Saj ta ženska bi prav lahko bila njena hči, ki je bila približno enako visoko noseča. Kdo bi v tem času, ko ni ženskam čisto nič lažje kot moškim, mogel vedeti, ali se ni v teh nekaj dneh, odkar so jo nazadnje videli, tudi njej zgodila kaka podobna nesreča?

»Takole, da vam bo udobno.« Stari mož, v mislih uglašen z ženo, je potegnil noge k sebi, da bi dal mladi ženski malce več prostora.

»Ojoj ...«

Kaj se ji je zgodilo tik zatem, pa ni bilo jasno nobenemu od njiju. Ravno ko jo je stari mož pregovoril, naj leže, so se zaslišale govornice, da končno pregledujejo vozovnice vsem, ki potujejo proti severu, in čakalnica je v trenutku oživela. Vznemirjenje je bilo tolikšno, da je bilo potem, ko se je poglelo, v prostoru popolno razdejanje in so se popolni neznanci znašli drug drugemu v naročju. A čeprav je mlada ženska sama izginila, je misel na njeno stisko še naprej preganjala gospo Oh in krepila njeno odločenost, da je treba nekaj storiti.

Ko je izvedela za hčerino nosečnost, je bila ena prvih stvari, ki jih je storila, da je pisala mlajšemu bratu, ki je živel daleč v hribih, in ga vprašala, ali se lahko dokoplje do žolčnika divjega merjasca. Vsi so vedeli, da je v žolčnikih merjascev polno hranilnih snovi in so zato prava stvar za ženske, da si opomorejo po porodu.

Brat je živel samo štiri postaje stran od tiste, kjer so zdaj obtičali, v smeri, od koder so prišli. Tako daleč bi gotovo prišla tudi peš ... In če bi bilo treba nahraniti ena usta manj, bi tiste štiri živilske karte vzdržale toliko dlje! Ni bilo prvič, da so gospo Oh obhajale take misli. Ko ji je maloprej mož dal zadnjo živilsko karto, ga je povprašala, kaj misli o tem, a jo je ostro oštel. Zdaj, ko je v usodi mlade ženske videla jasno opozorilo, pa je njena odločitev dozorela. Ni se bilo kaj obotavljati.

»Yeong Sunin dedek! Ni druge možnosti; moram izpeljati svoj načrt.«

»Ah, pa ne spet tisto!« Mož je sedel čudno zgrbljen nad spečo vnukinjo in se jo trudil zaščititi pred prerivajočo se množico. Zdaj se je vzravnal in pogledal ženi v obraz.

»Moram to storiti. Si že pozabil na tisto mlado žensko?«

»Phh! Pozabil, to pa!«

»Če gre ženski pri porodu kaj narobe, ima lahko posledice vse življenje. Vse življenje!«

»...«

»Vse sem premislila, in to je najboljša možnost. Tako ubijeva dve muhi na en mah. Prosim te, reci da!«

»Oh, tudi jaz sem vse premislil, veš. Kako lahko pričakuješ, da boš varno prišla tako daleč? Čisto sama, in pri svojih letih.«

»No, s tem si pa ne beli glave.«

Nazadnje se je gospa Oh pripravila na odhod. A ko je prišel trenutek slovesa, je imela neprijeten občutek, kot da zapušča moža in vnukinjo, naj se sama znajdetata v trnovi hosti. Pri prvem koraku so bile njene noge težke kot svinec. Počasi in nenehno oziraje se je gospa Oh zapustila tisto kolodvorsko čakalnico, ki se ji je vtisnila v spomin kot vžgano znamenje.

Ko je otrok v njenem naročju spet tiho zajokal, je gospo Oh potegnilo nazaj v sedanost.

Čeprav je Yeong Sunino ihtenje zdaj potihnilo, se občutek krutosti usode, ki jo je preplavljal, nikakor ni hotel razbliniti. Gospa Oh je s tresočo se roko pobožala mehke, puhaste lase ob dekličinem obrazu. Tudi njen mož je ob kaosu na postaji ni odnesel nepoškodovan; tako hudo je bilo. Toda tudi če bi ostala, ne bi mogla storiti ničesar.

Kljub vsemu si ni mogla kaj, da si ne bi očitala. Lahko bi padla na kolena pred dekličinega dedka, njo pa prosila odpuščanja, a tudi tako se ne bi povsem otresla krivde, občutka, da je ona, ki se imenuje Yeong Sunina babica, spravila otroka v ta nesrečni položaj, ker je pobegnila, ko jo je ta najbolj potreboval. Seveda otrokova poškodba ni bila nič v primeri s tistim, kar je pestilo njenega moža, ki je imel hudo izpahnjeno kolk. Toda dekletce je bilo še čisto neženo, mlad popek v pomladi življenja! Še bolj kot poškodovana noga, ki jo je bilo treba tesno poviti, sta sočutje vzbujala strah in vznemirjenje, ki ju je poškodba povzročila.

»Kaj praviš na še eno babičino staro zgodbo, Yeong Sun?« Gospa Oh je morala vsaj poskusiti potolažiti vnukinjo, se vsaj čisto malo oddolžiti za bolečino, ki ji jo je zagotovo povzročila. Deklica je v odgovor samo pokimala.

»No, prav, pa pogledjva. Nekoč je na neki morski obali ...«

»Živel prijazen star ribič, kajne? To si mi že povedala. Še doma.«

»A, da sem! Potem pa ... že vem. Nekoč je bil trgovec, ki je prodajal lonce ...«

»Ki je drobenceljal po cesti z lonci na hrbtu ... Hi hi ...« Videti je bilo, da je Yeong Sun pozabila na bolečino, vsaj za tisti hip. »Tudi zgodbo o trgovcu z lonci si mi že povedala. Istega dne.«

Gospa Oh je zmanjkalo besed. Kar naenkrat se ji je zazdelo, da njeno srce blodi po nekem daljnem polju in za njim ostajajo samo njena momljajoča usta, ki se skušajo domisliti še ene zgodbe, pa se jim ne posreči.

»Hoho ... Tega starca je skoraj nehalo boleti, ko vidi, kako se naša Yeong Sun smeji z babico.« Njen mož je ležal togo kot vedno, njegove oči so vrtale v strop. Nenavadna mehkoča, s katero je govoril, je razkrivala toplo, skoraj otipljivo ljubezen; gospa Oh je v tem jasno videla poskus, da bi ji pokazal, da ji vnukinja ničesar ne zameri.

»Hitro, babica.«

»Ja, ja, takoj bom.« Toda čeprav se je gospa Oh glas vrnil, očitno ni zmogla povedati še ene zgodbe, tako ganjena je bila nad globino moževe naklonjenosti.

»Kaže, da si izčrpala vse babičine zgodbe, Yeong Sun! Kaj, če bi ti zdaj jaz eno povedal?«

»Prav.« Yeong Sunin vedri, stvarni odgovor je jasno pokazal, kako nič se ji ne sanja, kolikšen napor to zahteva od dedka.

»Kikiriki, ali poznaš tisto o petelinu, Yeong Sun?«

To je gospo Oh končno ganilo do solz: kako je njen mož posnemal kikirikanje, poskus, da bi pomagal njuni vnukinji spet najti otroško nedolžnost, v kateri je tudi ona zaznala rahlo otožnost. Čim bolj zagrizeno si je prizadeval predvsem olajšati ženi občutek krivde, pa tudi razveseliti vnučkino srce, tem težje je gospa Oh skrivala čustva. Vse to zaradi nje!

Bil je učitelj na isti šoli kot žena in znano je bilo, da je pri pouku temeljit in strog, a učenci in bližnji znanci so bili deležni njegove velike naklonjenosti in so mu dajali v zameno samo ljubezen in spoštovanje.

Kuku, kuku.

Minila je polnoč in kukavica še vedno ni znala utihniti ... Tisti zvok je prebadal nočno tišino in postavljaj pike v Ezopovo basen, ki jo je gospod Oh pripovedoval z glasom, polnim bolečine ...

Ampak če tistega dne ne bi odšla s postaje, se taka nesreča morda ...

Misli gospe Oh so se proti njeni volji spet vrstile k dogodku izpred nekaj dni, ki si ga ni mogla izbiti iz glave.

Šele ko je gospa Oh zapustila postajo in prišla do novozgrajene hitre ceste, je ugotovila, da je tudi ta vpletena v prvorazredni dogodek. Zdelo se je, kot da se cesta igra skrivalnice z železniško progo; prva se je držala obale, druga je sem in tja izginila v notranjost. In cesta je bila popolnoma prazna; nobeno vozilo se ni upalo prikazati na njej, pešci še veliko manj. Više gori je bila popolna zgora prometa; gospe Oh se je uspelo pretihotapiti tja samo zato, ker je prišla s postaje. Kaj zaboga je bil ta prvorazredni dogodek, da so morali zaradi njega ustaviti ves cestni in železniški promet? Sta prihajala na obisk dva Kim Il Sunga? Eno je bilo gotovo: »mački« bodo imeli postojanke na vsaki ključni točki poti.

In res, preden je gospa Oh prehodila petnajst rijev, so jo štirikrat ustavili in izprašali. Zavedala se je, da je njena edina obramba starost, in to je poskusila kar najbolje izkoristiti. Kaj bi lahko storila drugače? Kako bi lahko bila odkrita ali iskrena, ko pa ni mogla vedeti, kaj se bo zgodilo, če ne bo skrajno previdna? Z zvižčajnostjo, o kateri dotlej ni vedela, da je sposobna, je celo hlinila rahlo gluhost in ponavljala »Ja? Ja?«, čeprav je v resnici čisto dobro slišala. Bila je pač stara ženska na poti v tistole vas tam, ja, tamle čez, no, saj je tako rekoč že tam. Osebni dokument? O kakšnem osebnem dokumentu govorijo?

Godrnjala je in godrnjala, kot da je vse skupaj ena sama grozna zoprniija. Nekajkrat so se zviška zasrepeli vanjo, kot da je kaka zločinka, spet drugič so jo, čeprav so govorili in se obnašali prijazno, njihove divje mačje oči prečesavale gor in dol, da jo je mrazilo pri srcu. Toda vsakič so menda presodili, da gospa Oh najverjetneje ni vodja kake zločinske združbe, ki bi nameravala podtakniti bombo, ali hitroprsta ostrostrelka, ki bi se nameravala skriti v gozdu, in so ji nazadnje rekli, naj gre svojo pot, ter dodali cel kup svaril, preden jih je utegnila ubogati.

»Hodite samo ob cesti, ne po njej, in takoj ko zaslišite vozilo, se skrijte, pa naj je slišati še tako daleč. Razumete?«

»Ja, ja.«

Gospa Oh je prestala tista štiri zasliševanja in jo je pobirala ob kamniti cesti, ki je tekla med

železniško progo in morjem, ter se spopadala z občasnimi nalivi; potem je za seboj zaslišala glasno trobljenje. Ozrla se je in zagledala kolono črnih avtomobilov, ki se je pomikala po novi hitri cesti; verjetno je bila gosta vrsta borov, ki so ločevali cesto od morja, kriva, da ni prej zaslišala bližajočih se vozil.

Gospo Oh je obšla neznanska groza in brž je smuknila stran od ceste. Skoraj do tistega trenutka je pazila, da ni hodila po samem cestišču; upoštevala je ukaz mačkov in se mučila po njegovem robu, kjer so se ji noge kar naprej zapletale v gosto travo ali zdrsavale na razriti zemlji riževih polj. Potem pa je prišla do območja, kjer roba, po katerem bi lahko hodila, sploh ni bilo, niti na strani železnice niti na strani obale, tako da ji ni preostalo nič drugega kot stopiti nazaj na cesto.

Zakaj so jo morala ta nenavadna vozila prehitevati prav na tem mestu? Gospe Oh je začelo srce razbijati, pričakovala je neizogibno krizo. Dva avtomobila sta že švistnila mimo nje, ko ji je ušesa razparal žvižg piščalke. Samodejno je obrnila glavo in celotno vidno polje ji je mahoma zavzela dolga vrsta avtomobilov, ki se je raztezala v daljavo. Sunkovito je odmaknila pogled, kot da je videla kaj, česar ne bi smela, preskočila obcestni jarek in pobegnila v borov gozd. Toda zvok odpiranja avtomobilskih vrat in glas, ki mu je sledil, sta ustavila njen beg enako učinkovito, kot če bi jo roka zgrabila za gleženj.

»Babica, Veliki vodja, oče vseh nas, želi govoriti z vami.«

Gospa Oh se je obrnila. Njena glava je bila težka in prazna, kot da je dobila hud udarec na teme, in pred očmi se ji je stemnilo.

»Ne, ne ...« je mrmraje ponavljala in se komaj zavedala, kaj dela, ter tipala po zraku pred sabo, kot bi hotela kaj odriniti. Vid se ji je počasi zbistril in osredotočil na človeka, ki je stal pred njo. Mož, pokončen kot jeklen drog in v brezhibni obleki, je lahkotno ovil prste okrog zapestja gospe Oh in videti je bilo, kot da se zabava.

»Pridite.«

Ta človek je odpeljal opotekajočo se gospo Oh do parkiranega avta. Komaj ji je uspelo obvladati noge, saj je malo manjkalo, da bi ji odpovedale in bi treščila po tleh. Tudi možje, ki so stali okoli avta, so bili enako čedni in urejeni kot prvi, enako mirni in zbrani.

Eden med njimi pa je izstopal: dostojanstvena oseba, stoječa v zavetju odprtih avtomobilskih vrat. Mož, čigar blede zlata oblačila so vzbujala vtis, kot da oddajajo mehko koprenasto meglico, ki ga ovija od čevljev do klobuka; mož, ki je strmel v gospo Oh izza bleščočih temno rjavih očal; mož, ki je bil brez najmanjšega dvoma »Veliki vodja, oče vseh nas, Kim Il Sung«, obraz, ki ga je gospa Oh poznala že vse življenje, čeprav izključno kot obraz, ki jo je gledal s slik ali televizijskega zaslona. Izbočen trebuh mu je krivil roke v obliko cirilske črke Φ , obraz nad njim pa je žarel, morda ker je užival v osvežujočem morskem vetrčku skozi borovce, morda ker ga je zabaval pogled na majčkeno gospo Oh, ki je capljala proti njemu in jo je oni držal za zapestje, kot da bo sicer odletela.

Gospa Oh se je počutila, kot da je njeno telo nenadoma skrknilo do velikosti suhe žizule. Kakih pet korakov pred Kim Il Sungom je zdrknila na kolena, in medtem so ji besede polzele iz ust tako gladko kot raztegnjena vzmet.

»Spoštljivo molim za dolgo življenje našega Velikega vodje, očeta nas vseh.«

Če živiš v tej državi, pa kdorkoli že si, se teh besed spet in spet učiš na pamet, odkar si spregovoril; zato so brez težave stekle tudi z jezika gospe Oh.

»O, hvala.« Ta veseli glas je prišel od nekod iznad glave gospe Oh. »Dvignite jo, adjutant. Hop!« Mož je zgrabil gospo Oh za roke in jo potegnil gor. Iz parkiranih avtomobilov je stopilo še nekaj mož in se zbralo okoli njih.

»Kam pa greste takole peš?« V Kim Il Sungovem glasu je zvenelo globoko sočutje. Magnetofoni so brneli, fotoaparati so bliskali. Snemalne ekipe so klikale in šklocale vsevprek. Zaradi vsega tega je bila gospa Oh še bolj zmedena, a se je trudila ostati zbrana in odgovarjati na Kim Il Sungova vprašanja. Na kratko, tipaje za pravimi besedami, je pojasnila imenitniku svoj položaj – čeprav seveda ni pozabila zamolčati, da je vzrok vseh njenih tegob prav ta prvorazredni dogodek.

»A, razumem,« se je Kim Il Sung ob odgovoru gospe Oh široko nasmehnil in pozibaval glavo sem in tja, kot bi z možnarjem trl zrnje. »Če je vse, kar potrebujete, ta merjaščev mehur, vas lahko mi z avtom zapeljemo do vaše hčerke. Tako ali tako smo namenjeni v tisto smer.«

»Oh, ne, ne. Tega res ne bi mogla, Veliki vodja!«

»Glede hčere vam ni treba skrbeti. Pomagali vam jo bomo spraviti v porodnišnico v Pjongjangu.«

»Ampak ne, to ne gre, kaj takega za nekoga, kot sem jaz ...«

»Ni problema. Tudi jaz sem sin ljudstva. Če samo pomislim na nekdanje čase, ko so morali ljudje vse opraviti peš, me kar zaboli; zakaj bi morali hoditi zdaj, ko so vse možnosti, da se lahko prijetno peljejo? Pridite, peljite se z nami.«

Gospa Oh je bila resnično zbegana; če bi se vozila v istem avtu kot Kim Il Sung, res ne bi vedela, kako naj se obnaša, odkloniti pa bi bilo nevljudno. Potem pa ji je prišel nekdo na pomoč – kodrolas moški, ki je s plosko aktovko pod roko stal ob avtu za Kim Il Sungom.

»Veliki vodja, voziti se v avtu skupaj z vami bi bilo za to skromno babico najbrž malo preveč; jo bom jaz peljal in bom vozil za vami.«

»To se sliši kot dobra zamisel,« je odobravajoče rekel jekleni drog.

»Res? No, mogoče bo tako starka bolj mirna. Potem pa sedite v avto zadaj, babica.«

Kim Il Sung je položil roko na hrbet gospe Oh in jo narahlo potisnil proti drugemu avtu; še vedno je ves čas strmel vanjo. Gospa Oh sama ne bi znala povedati, kako se je po novem krogu klikanja in šklocanja, skozi katerega jo je popeljal kodrolasi moški, znašla v avtu. Kar je videla onstran avtomobilskega okna, katerega steklo je bilo od zunaj videti črno, je bilo svetlejše in živahnejše, kot bi si lahko predstavljala, tako kot če bi na svet gledala izpod vode. Zdelo se ji je, da se je vse njeno telo ugreznilo v mehki, voljni sedež.

V notranjščini avtomobila je vladal rahel, dehteč vonj po razkošju. Tiha glasba je bila enako diskretna kot vonj, komaj slišna, in nič ni izdajalo, od kod prihaja. Gospa Oh tudi ne bi mogla reči, kdaj so se začeli premikati. Avto je vozil tako gladko, kot da drsi po tleh. Bilo je kot v sanjah. Da so jo pobrali s trnove steze, kar je bilo dotlej njeno življenje, in jo posadili v tako neverjetno razkošje! In ni bila edina – zdaj so ji govorili, da bo njena hčerka lahko rodila v pjongjanski porodnišnici. Kako je kaj takega mogoče – razen v sanjah?

»Kako se počutite, babica?« se je kodrolasi mož obrnil s sprednjega sedeža in jo pogledal, ves nasmehljan.

»Oh, veste, saj mi ne bi bilo nič hudega, če bi šla peš ... Res vam nočem biti v nadlego.«

»To naj vas nič ne skrbi, vi kar udobno sedite in uživajte v vožnji, kot je rekel Veliki vodja. Naš konvoj bo spremljal vlak do točke, kjer ne bomo več videli obale. Ampak Veliki vodja je naročil, naj vas ta avto odpelje prav do vrat vaše hčerke.«

»Ampak ne, res ne ... samo zaradi mene.«

»Babica! Mar ni višja od neba in globlja od morja, ta ljubezen Velikega vodje?«

»Da, seveda,« je odgovorila gospa Oh in se nekajkrat globoko priklonila. Malo zatem se je trudoma skušala spomniti, čemu je pritrčila. Avto je brzel vzdolž borovcev in telegrafski drogovi so v dvojicah švigali mimo oken kot stražarji ob procesijski poti.

Vozili so se kakih dvajset minut; potem se je zgodilo. Zaslišal se je žvižg parne lokomotive in levo od avtomobila se je pojavila fantastična vlakovna kompozicija. Gospa Oh ni še nikoli videla takega vlaka, z belimi zavesami za vsakim oknom; vsa vrata so se zaslepljujoče svetila in dolga streha prav tako. Spomnila se je, da je kodrolasi mož rekel, da bodo od tam, kjer se pot odmakne od obale, uporabili vlak. To je bil posebni vlak, v katerega naj bi se iz avta na čelu konvoja presedel Kim Il Sung. Šele tedaj se je gospe Oh posvetilo, kakšen prvorazredni dogodek je lahko ustavil ves cestni in železniški promet. Kim Il Sung je potoval v smeri, kjer je bilo mogoče potovati z avtom in z vlakom, zato so uporabili vlak, kjer je bilo to ugodneje, in se preusmerili na cesto, kjer je bilo mogoče uživati v opazovanju obalne pokrajine ...

»Ah! Kakorkoli pogledate, je najbolje potovati z vlakom,« je zamrmral kodrolasi mož sam pri sebi, zadovoljen, ko je uzrl to prevozno sredstvo. Tudi gospa Oh se ga je razveselila, saj je to pomenilo, da bodo zdaj lahko skozi železniško postajo, s katere je prišla, vozili tudi navadni vlaki. Toda ta sreča ni trajala dolgo. Takoj ko ji je dolgi rep posebnega vlaka izginil izpred oči in se je za njim še vse treslo, je gospe Oh stopil pred oči pošasten prizor – kaos v tisti kolodvorski čakalnici, kjer se je ob prvem pregledu vozovnic zdelo, da je razneslo bombo.

Ljudje, izmučeni od dežja in čakanja in lakote, zdaj na robu blaznosti množično derejo ven, skozi vrata in skozi okna. Ozki prehod med okenci za pregled vozovnic se spreminja v morje ljudi. Z vseh strani se slišijo kriki; ljudje se prerivajo in suvajo, ni jim več mar za vozovnice, vsak se hoče samo izviti izmed opletajočih udov drugih, od njihovega prerivanja škripljejo stene ...

Gospa Oh za hipec zagleda belo glavo svojega moža, ki takoj spet izgine v zmešnjavi. Spet ga izsledí – na hrbtu ima Yeong Sun in maha z eno roko. Nazadnje vidi, kako ga doleti enaka usoda kot kepo riža, ki pade v lonec vrele kaše! Kriki in vpitje ...

»Yeong Sun!« zavpije gospa Oh. Prestrašena se sunkoma zbudi iz privida. Ko vidi, da se nihče v avtu ne meni zanjo, sklepa, da v resnici ni ničesar izustila. Avto mirno pelje in ob tihem brnenju motorja vlada v njem prijetna lenobnost.

Tok spominov gospe Oh je naenkrat pretrgal glas njenega moža, ki jo je poklical po imenu. »Ali otrok spi?« je vprašal starec, saj se ni bil sposoben dvigniti in sam pogledati. Gospa Oh je pogledala deklico v svojem naročju.

»Ja, spi.«

»Aha, torej sem zgodbo pripovedoval samemu sebi!«

»Vseeno hvala. Zdaj se pa še ti malo spočij.«

»Misliš, da v svojem stanju lahko spim?«

»Oh, in če pomislim, da je ta stara sedela v udobnem avtu, medtem ko sta ti in otrok prestajala ta pekel ...«

»Nobene potrebe ni, da spet to premlevaš. Bi ti bilo ljubše, da bi vsi trije trpeli? Taki »ko bi le« so povsem brez smisla.«

»Ajgo, kdaj bosta vidva spet zdrava in pri močeh?«

»Čakaj!« Starec je našpičil ušesa. »Je to tvoj glas?«

Gospa Oh je še predobro razumela, zakaj je tako presenečen, in je obmirovala, kjer je bila. Da, to je bil njen glas – donel je iz zvočnika na robu vasi.

»In tako so me potisnili v avto, parkiran na novi hitri cesti. In ob avtu je stal sam Veliki vodja, oče vseh nas ...«

To so bile besede, ki jih je gospa Oh ubogljivo povedala pred štirimi dnevi. Ko je tistega dne stopila iz avta, si je obupno želela novic o možu in vnukinji, a jo je namesto njiju pozdravila jata novinarjev. Tako vztrajno so ji moleli mikrofone pred nos, da ni mogla drugega kot odpreti usta. Posledica je bila, da sta jih zdaj že dva dni predvajala radio in televizija, njen mož pa jih je zdaj slišal prvič, saj je prišel domov šele prejšnji večer, najprej zaradi preprek na železnici in potem še v vojaških bolnišnicah. Gospa Oh mu je sicer povedala o tem, a slišati na lastna ušesa je bilo nekaj drugega; nič čudnega, da je bil presenečen.

Trudil se je, da bi dobro slišal, da ne bi zamudil niti zloga. Gospa Oh je zardela, kot da jo je kdo zasačil pri kakem neprimernem početju. Če bi se kje odprla kakšna luknja, bi se tisti trenutek skrila vanjo; tudi mišja luknja bi bila dobra! Zdelo se ji je, da je donenje njenega glasu iz zvočnika kot bezanje z nožem v moževe in Yeong Sunine rane. Kako bi lahko bilo drugače, če se je bahala, kakšno srečo da je imela, človeka, ki ju ima najraje, pa sta tiste iste ure preživljala pravi pekel, pandemonij, ki bi prav lahko pomenil tudi njun konec?

Gospa Oh si je želela, da bi bilo oddaje čim prej konec. Koliko dni je že minilo ... pa je zvočnik še kar žlobudral in žlobudral, kot bi hotel vsemu svetu napolniti ušesa s tem sporočilom.

»Veliki vodja je želel, naj se vso pot peljem z avtom – ni hotel naprej, dokler nisem privolila.«

Nazadnje se je njena pripoved iztekla. Zdaj je imel vročični poročevalec priložnost dodati rani še žalitev.

»Ste slišali, poslušalci? Te besede brezmejne hvaležnosti do Velikega vodje, do našega socialističnega sistema! Taka je ljubezen našega Velikega vodje do nas, odprla se je prijetna pot, da lahko zdaj naši ljudje udobno potujejo pod tem nebom in ob tem morju in je na vsej poti slišati srečen smeh, kakršen je smeh te starke Oh Chun Hwa.«

Vozi, vozi, vozi, vlak,

piskaj o ljubezni ...

»Aahhh!« Besede iz zvočnika je nenadoma preglasil piskajoč stok njenega moža, ki je odjeknil v sobi.

Kuku, kuku ...

Kukavica je bila že nekaj časa tiho, zdaj pa je spet zazvenel njen klic. Gospa Oh je pomislila,

da prihaja zvok iz prsi njenega moža, ker je izkašljal strdek krvi, kar je bil vzrok za tesnobo, ki je ni znal ubesediti. Kako naj taka tesnoba ne bi globoko zarezala – bolečina, ko je moral na lastne oči gledati, kako se lomita njegov kolk in vnukinjina noga? In kako je šele to bolečino zdaj povečalo novinarjevo hvalisanje o »prijetni poti«!

Prejšnjega dne, ko so njega in Yeong Sun pripeljali iz bolnišnice domov, je mož povedal gospe Oh vse, kar sta pretrpela na postaji, do najmanjše podrobnosti. Po njegovih besedah sodeč njeno videnje med vožnjo z avtom ni bilo privid, ampak skoraj natančna podoba resničnosti. Edino, v čemer ni bila povsem ustrezna, je bilo dejstvo, da se stene blagajn niso podrle – čeprav so se štiri vratca polomila – in da takrat, ko sta bila oba zakopana pod plimo človeštva, Yeong Sun ni bila na dedkovem hrbtu, ampak tesno ob njegovih prsih. Kako za vse na svetu jo je lahko v taki vsesplošni zmešnjavi odnesla nosečnica, ki je imela že bolečine v trebuhu? In ti trije niso mogli biti edine žrtve, niso bili edini, ki so se jim lomili udi ali zvijali kolki ali bi se zanje lahko končalo s splavom ...

Toda vsi tisti kriki bolečine, ki bi bili skupaj dovolj, da bi celo pekel prestopil bregove, so nekje izginili, potopil jih je »srečen smeh« – očitno smeh gospe Oh! Smeh ženske, ki je imela na obeh rokah odbrušene nohte! So take reči na tem svetu mogoče? Kako so se lahko kriki in jok take množice ljudi spremenili v »srečen smeh«, ne da bi bila na delu kaka kruta čarovnija?

Gospa Oh je vzdrgetala. Nenadoma ji je pred očmi poblisnila podoba demona, ki je izvajal prav tako črno magijo. Prastarega, ogromnega, obilnega demona, ki se je vedel skrajno sproščeno. Potem ko je spretno priklical magijo, ki je ustvarila tisti »srečni smeh«, je zdaj racal sem in tja in pripravljaj podoben urok. Le da naj tokrat ne bi bil namenjen gospe Oh, ampak njeni hčerki, ki je rodila v porodnišnici.

Gospa Oh je spet vzdrgetala. Dotlej so ljudje te dežele po zaslugi čarovnije tistega demona živeli na glavo postavljena življenja, popolnoma drugačna od resničnosti.

Yeong Sunin rezki glas – kot da se pred nečim brani – je mahoma zdramil gospo Oh iz zamišljenosti. Toda otrok v njenem naročju je samo momljal v snu, njegovo dihanje je bilo plitvo in enakomerno. Gospa Oh je pomislila, da gotovo sanja, morda podoživlja trenutek, ko so ji zlomili nogo.

»Ali govori v spanju?« Očitno je bil tudi njen mož zatopljen v svoje misli in ga je šele dekličin glas zdramil iz njih.

»Ja, samo to bo. Zdaj se je umirila ... Poskusi se še ti malo naspati.« Gospa Oh si je želela, da bi ga lahko potolažila, mu vsaj malo olajšala prizadetost in težke misli. »Zakaj se mučiš, zdaj je vse to mimo ...«

»Kaj? Saj nisem mislil na to,« je rekel mož. »Ne motijo me stare radijske oddaje ... samo razmišljal sem, katero zgodbo naj povem punčki, ko se zbudi.«

Tak moški je bil. Bolj ga je skrbelo ženina vznemirjenost kot njegova lastna, ni hotel priznati, da ga mučijo težke misli, skušal je zastreti svoje trpljenje s čimerkoli, kar bi lahko verjela in bi jo pomirilo. In gospa Oh tega zastora ni nameravala odgrniti. Če nič drugega, bi lahko obema pomagal prebroditi mučno noč, ki ju je čakala.

»Imaš prav – ko se zbudi, bo spet prosila za zgodbo. Še nikoli nisem videla otroka, ki bi jih tako željno poslušal,« je rekla gospa Oh.

»Še sreča, da obstaja nekaj, kar ji lahko olajša stvari.«

»Sicer pa ne skrbi. Jaz imam pripravljeno neko staro zgodbo.«

»Hoho ... spet Puškin?«

»Ne. Tokrat pandemonij.«

»O pandemoniju? Bivališču demonov?« je vprašal mož.

»Ja. Naj jo najprej povem tebi?«

»Ha ... jaz nisem Yeong Sun.«

»Yeong Sun ni edina, ki bi ji koristilo kaj za lajšanje bolečin.« Gospa Oh je imela kepo v grlu, da je komaj govorila.

»Potem bom pa igral Yeong Sun.« Tudi v moževem odgovoru je bilo čutiti močna čustva. Gospa Oh je začela pripovedovati zgodbo in komaj ji je uspelo obvladati tresenje glasu.

»Nekoč je bil vrt, z vseh strani obdan z veliko, visoko ograjo. Na tem vrtu je star demon vladal tisočem in tisočem sužnjev. Toda nenavadno – edini zvok, ki ga je bilo kdaj slišati med tistimi visokimi zidovi, je bil vesel smeh. Hahaha in hohoho vse dolgo leto – zaradi smejalne čarovnije, ki jo je stari demon izvajal nad svojimi sužnji.

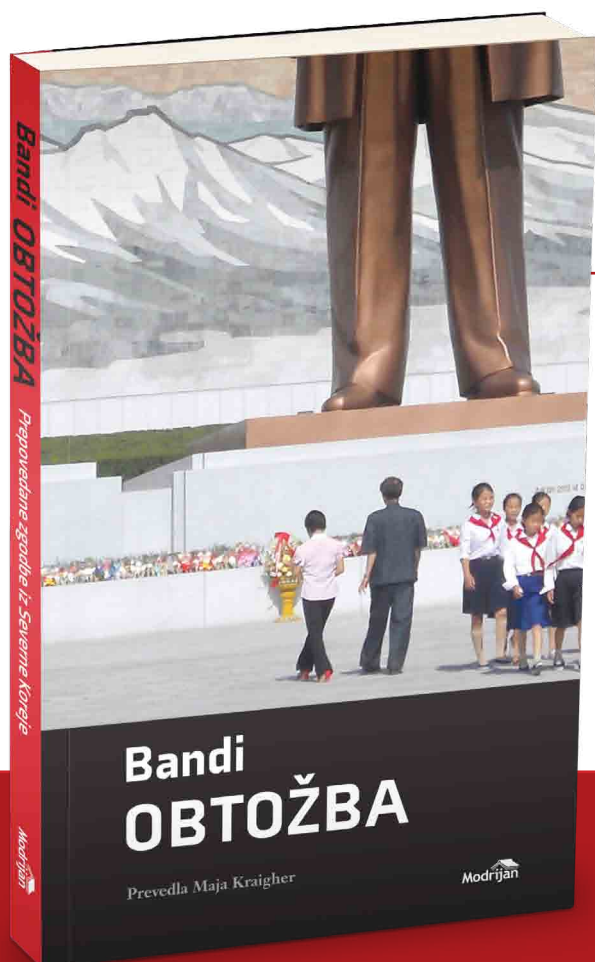
A zakaj je uganjal to čarovnijo? Da bi prikrlil, kako grdo ravna z njimi, se razume, in da bi jih prevaral; govoril je: ›Tako srečni so ljudje na našem vrtu.‹ In zato je tudi zgradil ograjo, da ljudje na vrtu ne bi mogli videti čeznjo, tisti zunaj pa ne priti noter. Zato – no, razmisli o tem. Kje na svetu bi lahko našel tak vrt, tak brlog zle čarovnije, kjer se ljudem kriki bolečine in žalosti v ustih sprevržejo in izmaličijo v smeh?«

Gospa Oh je imela spet kepo v grlu, čeprav se je sama ni prav zavedala. Ko je začela pripovedovati, je računala, da bi zgodba lahko prinesla malo oddiha, pa se je zmotila. Noč se je zgostila, iz zvočnika pa se je spet razlival »srečen smeh« in še jasneje izrisoval vsebino stare zgodbe, ki v resnici sploh ni bila stara.

30. decembra 1995

Preostale zgodbe preberite v knjigi
OBTOŽBA, Prepovedane zgodbe iz Severne Koreje

CENA V PREDNAROČILU 19,90 €

Cena po izidu 23,90 €

več na
modrijan.si

Prednaročila sprejemamo do 21. 2.

Modrijan